

HOGNESTAD-SAKEN: Redegjørelse fra Arbeidsutvalget i Den norske kirkes lærenemnd

08.05.2000

Arbeidsutvalget i Den norske kirkes lærenemnd var samlet 5. mai. Samme dag vedtok Kongen i statsråd å trekke tilbake den anmeldte "Hognestad-saken". Her følger en redegjørelse fra arbeidsutvalget i den anledning:

1. Sak forelagt av Kongen

Etter søknad ble Helge Hognestad løst fra sitt ordinasjonsløfte den 15. september 1989. I brev til Kirke-, Utdannings- og Forskningsdepartement av 9. november 1998 søkte han om å få tilbake presterettighetene. I den anledning gjorde han rede for sine teologiske standpunkter i et brev til departementet, datert 28. desember 1998. Saken ble sendt biskopene til uttalelse. Deres uttalelser var ikke samstemte.

Dette er bakgrunnen for at Kongen 17. desember 1999 vedtok følgende resolusjon:

«Den norske kirkes lærenemnd bes avgi uttalelse om Helge Hognestad i dag uttrykker teologiske standpunkter som ikke er forenlige med en prests forpliktelse på den evangelisk-lutherske lære.»

Resolusjonen ble meddelt Den norske kirkes lærenemnd i brev av 11. januar 2000.

2. Lærenemndas vurdering av anmodningen

I §8 i forskriftene for Lærenemnda heter det: «Læresak kan alltid reises av Kongen». Ifølge forskriftenes §7 kan læresak bare reises «i saker som gjelder særlig tungtveiende spørsmål der det aktuelle læretema er av alvorlig og vidtrekkende karakter». Saker som «etter sin karakter ikke finnes å foranledige nemndbehandling eller ikke ansees å gjelde grunnleggende spørsmål i sentrum av den evangelisk-lutherske lære» kan med 2/3 flertall avvises.

På sitt møte 6. mars 2000 vedtok Lærenemnda:

«I kongelig resolusjon av 17. desember 1999 er Den norske kirkes lærenemnd anmodet om å avgi uttalelse om Helge Hognestad i dag uttrykker teologiske standpunkter som ikke er forenlige med en prests forpliktelse på den evangelisk-lutherske lære. Lærenemnda har vurdert anmodningen og besluttet å realitetsbehandle saken.»

3. Arbeid med saken

Lærenemndas arbeidsutvalg tok straks fatt på forberedelsen av saken til behandling på møte i Lærenemnda 31. mai 2000, hvor Helge Hognestad med bisitter skulle møte. I den anledning mottok Arbeidsutvalget etter anmodning Hognestads prekener fra tiden som prestevikar i Trysil høsten 1998, samt en redegjørelse for Lærenemnda av 13. april 2000. Arbeidsutvalget var kommet godt i gang med å forberede saken for behandling i Nemnda.

4. Ny kongelig resolusjon

I statsråd 5.mai 2000 har Kongen tilbakekalt anmodningen til Lærenemnda om å avgi uttalelse om Helge Hognestads teologiske standpunkter. I den anledning viser departementet til at Lærenemnda blant annet er opprettet som følge av uroen ved tilsetting av Hognestad som kallskapellan i Høvik prestegjeld i 1980. Samtidig peker departementet på at normal prosedyre ved gjenerverv av presterettigheter fremgår av tjenesteordning for biskop §12 sjette ledd. Etter denne bestemmelsen treffer departementet vedtak på grunnlag av tilråding fra vedkommende biskop. På denne bakgrunn finner departementet det unødvendig å be Lærenemnda om en uttalelse, og oversender de innkomne uttalelser fra biskopene til Hamar biskop, idet hun anmodes om at også disse inngår i grunnlaget for vurderingen.

5. Arbeidsutvalgets vurdering

Når nå Kongen har trukket tilbake sin resolusjon med anmodning om vurdering av det teologiske grunnlag for at Helge Hognestad kan få tilbake presterettighetene, bortfaller forutsetningen for videre behandling av saken i Lærenemnda, og det planlagte møtet i Nemnda 31.mai 2000 avlyses. Forskriftene må forstås slik at videre behandling av en påbegynt sak bortfaller når betingelsene for at saken er reist, endres (jf. §12). Lærenemnda har ikke på egen hånd adgang til å fortsette behandlingen av den aktuelle sak med tanke på å avgi en uttalelse.

Arbeidsutvalget er klar over at Kongens anmodning til Lærenemnda om en uttalelse i saken om Hognestads gjenerverv av presterettighetene, kan bedømmes forskjellig. Like fullt vedtok Nemnda å realitetsbehandle saken. Arbeidsutvalget tar imidlertid til etterretning at forskriftene åpner for at Kongen i statsråd som politisk organ griper inn i en pågående læreprosess på den måten det nå er gjort. Dette er ikke uproblematisk for rollefordelingen mellom de politiske organer og Lærenemnda i behandlingen av lærespørsmål, særlig i lys av begrunnelsen for at Lærenemnda i sin tid ble opprettet. Hvilke konsekvenser dette bør ha for en eventuell ny utforming av reglene for behandling av lærespørsmål og for forholdet mellom staten og Den norske kirke, ligger utenfor det Arbeidsutvalget har mandat til å vurdere.

Oslo 8.mai 2000

Arbeidsutvalget i Lærenemnda

John Egil Bergem, Turid Karlsen Seim, Torleiv Austad